

Богдан Федчук

ЗАГАДКИ

diasporiana.org.ua

БОГДАН ФЕДЧУК

ХТО ЦЕ? ЩО ЦЕ?

Третя книжечка загадок.

**ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ У КАНАДІ.
Торонто, 1963 р.**

Обкладинка і малюнки М. Бигинського.

Всі права застережені.

Накладом автора.

**Друкарня Видавництва „Гомін України”
140 Bathurst St., Toronto 2 B, Ont.**

BOHDAN FEDCHUK

WHO IS IT? WHAT IS IT?

Third Book of Riddles

UKRAINIAN TEACHERS' ASSOCIATION OF CANADA
Toronto, 1963.

*ДЛЯ РОЗВАГИ І НАУКИ
І БЕЗ ТРУДНОЩІВ, БЕЗ МУКИ.*

Б. Ф.

ХТО ЦЕ? — ЩО ЦЕ? ВІДГАДАЙ.

1.

Перший склад від слова „КИНУВ”
І минулий час від „ІСТЬ”,
Скласти разом, і, напевно,
Кожний добре відповість.

2.

ДНІ життя нам пропливуть,
ПРОйдуть у незнане...
Два товсті додай склади,
І ріка постане.

3.

Що то „Чорне”, хоч не чорне,
Бо синьозелене?
Хто вгадає, той чимшвидше
Обізвись до мене.

4.

Хто то? Лицарі відважні
І міцні немов дуби,
А на головах росли їм
ОСЕЛЕДЦІ. (Це — чуби).

5.

Пнеться вгору на тичках
(Додають до пива)?
Україні гетьман цей
Слави дав і дива.

6.

Це і старших зацікавить,
І дитину не одну:
Скільки міст, що в Україні
Мають назву кам'яну?

7.

Коси в поплітки — чудне? —
Хоч і не косили,
Та голівоньку комусь
Гарно прикрасили.

8.

Що то в'яже дві особи
Разом (символічно),
Хоч вони окремо завжди?
Поясніть логічно.

9.

Що це за мотор твій власний
В розпорядженні твоїм?
Хочеш — гріє, хочеш — студить
Тільки отвором своїм.

10.

Напиши „АДАМ” і „ЄВА”.
Придивіться ж ви, митці:
Що в Адама є спереду,
Те у Єви на кінці?

11.

Людям все дає, що має:
Їжу, скарби, самоцвіти...
Їх за те всіх забирає...
Хто ж такий це, любі діти?

12.

Той — ілле і поливає,
 Друга — смокче це, втягає;
 Третім — з них обох пожива...
 Дія ця й для нас важлива.

13.

Що вгадати сам не зможеш,
 Хай підкаже тато:
 Що одне, коли ти кинеш,
 А збереш багато?

14.

Хто — ДВІ дочки і ДВІ мамі —
 Снідать як засіли,
 То хоч мали три яечка,
 По одному з'їли?

15.

Має вигляд букви „Г”,
 Придається вдома,
 Та вживають, більш як де,
 У каменяломах.

16.

Довгий з ланок він увесь
 І міцний, такий ще знак:
 Ланка більша — це кінець,
 А на другім — гак.

17.

Певно всім це добре знана
 Навіть дітям штука ця:
 Як початку в нім не має,
 Так не має і кінця.

18.

Гнізд для себе не буде,
Теж і діток не годує.
Тільки й знає тую штуку
Навесні все: „ку-ку! й ку-ку!”

19.

Хоч на світ приходять двічі,
Раз лише вмирає.
Хто подумає хоч трохи —
Зразу відгадає.

20.

Кілька сот братів, що разом
Народилися на світ;
Ім одним паском докупи
Перев'язано живіт.

21.

Уживають, як погода,
Як пече вже сонце з неба.
А як дощик, як негода —
Більш мене тоді ще треба.

22.

З дірки лізу знов у дірку,
Діркою вилажу,
Два боки зв'яжу і ноги
Певністю наснажу.

23.

А кого це друг твій може
У тачках возити,
Що ніяк не зможеш ти,
Цього сам зробити?

24.

Що то студить, робить холод,
Як пече гаряче щось, —
Але й гріє, як у пальці
Взимку змерзнуть довелось?

25.

Це не віз і не літак,
Бо нема коліс і крил,
У безмежжя - простір мчить,
До небесних до світил.

26.

Має хвіст, але без крил,
Додає пропелер сил.
Прямовисно вгору вмить
Він зривається, летить.

27.

В землі око, повне сліз,
Мав приємність, як хто вліз,
А вже влітку, в часі спек —
Плинь і вздовж, і влоперек.

28.

Дивляться брати два в воду
Та на свою вроду, —
Дзеркало - вода даремнить
Їм зійтись нагоду.

29.

До кого найбільше у світі
Сміються приємно всі люди
(Цікаві потому, як вийде, —
Чи добре, чи зле воно буде)?

30.

Любі дітки, а без чого,
Хоч щодня його в нас досить,
Живши хочем обійтися?
І про це всяк Бога просить.

31.

Не дивись, бо не побачиш,
Та — низьким він може бути,
Може бути і високим.
Слухай добре, щоб збагнути.

32.

Плоско - кругле як барилко
А боки зі шкіри.
Б'ють його, то ніби стогне:
„Бум-бум-бум”, без міри.

33.

Це його так часто діти
Роблять дарма і багато,
Та не бачать, інші ж — чують...
Чують мама це і тато.

34.

Хто то гроші заробляє
Хоч і дня не працював?
Але защо ж гроші має,
Хоч цілими днями слав?

35.

Де, подумайте, скажіть
Справді є це диво
Перед понеділком то
Вівторок, — правдиво.

36.

Загадку легеньку
Друзям дав Микола:
„Шие всім одежу,
Хоч сама і гола”.

37.

Цифра котра власну вартість
В половину побільшить,
Догори ногами взята?
Хто вгадати поспішить?

38.

І коліс, і ніг — по двоє
До співпраці запряглись.
Для дітей — велика радість
Ще й тепер, не лиш колись.

39.

Хоч не втримаєш руками
Справді, це не смішки,
А як схочеш, стримать можеш
Та не довго — трішки.

40.

На яке питання, дітки
(Це потвердить вам усяк),
Справді це якщо він робить,
То ніхто не скаже „ТАК”.

41.

Ти — на рік щороку старший,
А твоя подоба
То стає на рік молодша . . .
Що не ти, от шкода.

42.

Таких щодня з нас кожний бачить.
Король, — то дуже рідко.
Ніколи — Бог. Кого ж то, дітки,
І Богові не видко?

43.

Тих овець розбіглось безліч
По безмежній полонині.
Кругловидий то рогатий
Їх пасе чабан донині.

44.

Віз чималий, але — де?
Не гуркоче, не гуде.
Дишель, четверо коліс.
Ніч настала — він заблис.
Отоді його пізнать, —
Можна й пальцем показать.

45.

Головне число узявши
(Пригадай, ти знаєш),
Що стоїть між „два — чотири”,
Легко відгадаєш.

Дай ще назву з тих одного,
Чим кусаєш їжу, —
Загадку тоді розв'яжеш
І цікаву, й свіжу.

46.

Хто в честь сина Львів назвав,
Зараз заснувавши?
Теж і Холм, щоб боронить,
На кордоні ставши?

Згадувать давні часи,
Справді, дуже мило.
(Про князів, гетьманів) це ж
Був король Д.....

47.

Голова з кілками, шийка,
Круглоплоский ще живіт.
З голови звисають коси,
А вони — кишки і дріт.
Лівий бік — рам'я покрила
Незаплетена коса.
З пальцями вона говорить,
Мова ж — музика - краса.

48.

Чічка, синьо-жовта, —
Справжня Українка.
„Не забудь”, говорить
Квіточка ростинка.
„Не забудь”, говорить
Мова кольорова:
„Рідну Україну,
Рідного теж слова”.

49.

Цілий рік зелена я,
З голови до самих ніг,
І краса все та ж моя,
Чи — мороз, чи сипле сніг.
А святковий прийде час —
Я пишаюся в цяцьках,
Грають кольори прикрас,
Що то висять на гілках.

50.

Тридцять, сорок нас братів.
Ми в краю - тубільці,

А на зріст — то більші, й менші,
Хоч на одній гілці.

Хто веселий і здоров
Більш до нас цікавий.
Нас їдять, п'ють нашу кров.
Наша смерть для слави!

51.

Синю далеч крає-лине
Наче ключка — махом крил.
Шлях у вирій з України...
Дай же крилам, Боже, сил! —
Пролетіти, повернутись
В Україну — Рідний Край...
Кру! та кррууу! вже слабше чути.
Що за птахи це? Вгадай!

52.

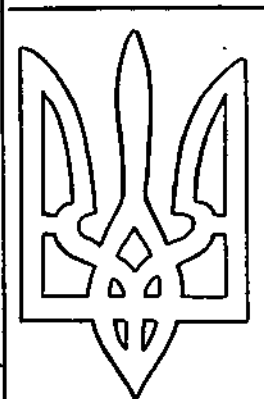
Від усіх звірів найшвидша,
Швидше бігає як кінь.
Кажуть — лева не боїться,
І буде йому амінь,
Зручно якщо почастиє
Копитами по зубах,
Як живим ще залишився б,
То не встоїть на ногах.

53.

Хоч стара бабуня,
А на личку гарна;
Тільки ж придивіться
До чого зугарна:
Нехтує і віком,
Крутиться, колує
Вічно, безупину,
Відколи існує.

1 Княгиня Ольга-
перша прийняла
християнство.

3 - Герб
України
від часів кн. Володимира.

2 Князь Володимир-
Великий.
Могутній Володар
України-Русі. Охрестив
Україну.

4 Князь Ярослав
Мудрий. Упорядку-
вав право.

6 Творець
держави
Козацької
Гетьман
Богдан Хмельницький.

5 Король Данило-
Володар Галицько-
Волинський.

54.

Дали зерно у пательні
 На вогонь раптовий,
 І мішали. Пах, пах! вибух
 І присмак готовий.

Посолити його трішки,
 Ще й маслом полляти, —
 І малому і старому,
 Буде смакувати.

55.

Хоч замерзле, та м'яке
 І на смак приємне,
 Але їсти це дають
 Тільки діткам чемним.

Їсти ж зимним. Від тепла ж
 Чи як сонце гляне,
 То заплаче, потече,
 Бо ріденьке стане.

56.

Що всяк має, як голодний
 Та присів до їжі?
 А з чим їсти хоче страви
 Як, звичайно, свіжі?

Полоївши ось підвівся
 Ану, хто вгадає?
 Те, що мав сідавши, ївши,
 Більш того не має.

57.

Возьять мене вулицями
 Чимсь — ніби візочком.
 Знать дають про це людям —
 Дзен-дзелень! — дзвіночком.

Коліщатко гранітове
 Крутиться так швидко
 У роботі, гострить речі,
 Що аж іскри видко.

58.

Я, без рук, без форми навіть,
 Можу розіллятись
 Так, що сам заледви вкупі
 Здужаю триматись.
 Та хто скаже — я безсилий:
 Дурить, запевняю,
 Бо дві дошки й інше вкупі
 Міцно я тримаю.

59.

Ми — трикутні, квадратові,
 Круглі... фантастичні;
 З порцеляни, скла, металю, —
 Для курців практичні.
 Є ми в хаті, в кожному бюрі.
 Кожний це вгадає,
 Як додати, що в церквах
 Зовсім нас немає.

60.

Назва речі, тобто йменник,
 Граматично хай чудна,
 Чоловічої ж одежі
 Це частина головна.
 Та приглянувшись до речі:
 ОДНИНУ — вгорі якстій,
 МНОЖИНУ — внизу здрібнілу
 Пояснити зрозумій.

61.

Чотирьох сестер з нас кожний,
 Невідступних має, рідних;

І вони нам помагають
 У зусиллях наших плідних.
 Чи то „гоп”, чи „хап” нам треба —
 Це потраплять досконало.
 Тільки ж треба пам'ятати:
 Догоджати їм чимало.

62.

Скрізь службу, потрібне в хаті —
 Для дітей, для тата, мами,
 Ставши міцно на підлозі
 Чотирма ногами.
 Я щоночі в службі вдома,
 Рідко вдень. Зате робочі
 У шпиталі завжди в мене
 Цілі дні і ночі.

63.

Це — прикраса, але й захист
 Кожної людини;
 Доглядають, чепуряться
 Через те щоднини.
 Дбають пильно, щоб не стратить,
 Бережуть завзято,
 Та ніхто не підрахує
 Як то їх багато.

64.

„Це не загадка простенька,
 Тільки правда життєва”.
 Загадала наша ненька
 „Слухайте, як то бува:
 Ось ПРИХОДИТЬ БЕЗ НІЧОГО,
 Без ніякого майна;
 З НІЧИМ ПІДЕ, БЕЗ НІКОГО,
 Хоч не робить це війна”.

65.

„Є десь кажуть буква „Р”
 Мамо, йдіть купити,
 Бо без цього вже тепер
 Тяжко в світі жити”.

І купила мама те, —
 Витрати не марні...
 А там буков — як на те...
 І малюнки гарні.

66.

Це найбільша справедливість,
 Визначення Боже,
 І від цього відкупитись
 Тут ніхто не може:

Мільйонер, чи князь, диктатор,
 Жодні президенти
 Найславніші, до безсмерття
 Навіть претенденти.

67.

Раз ЩОДНЯ очима знайдеш,
 Раз також ЩОТИЖНЯ,
 Два — ЩОМІСЯЦЯ вже бачиш, —
 Отже, дивовижна

Ця от загадка, сказати б.
 Тільки ВПРОДОВЖ РОКУ,
 Глянь, не знайдеш ані разу.
 — От завдав мороку!

68.

Наче копула-півкуля
 Висить там високо,
 А міцна вона — із шовку,
 Бачить добре око,

Що шнурки тримають міцно
Там якусь людину
І приземлиться легенько
В добрую годину.

69.

Здавен-давна це бувало —
Плавали по мені
(Це тоді, коли навколо
Береги зелені).

Та не вдається в світі штука
Ні одній особі,
Щоб могти, як я от можу
Плавать сам по собі.

70.

„Все за гроші можна” кажуть
„Навіть світ купити”.
Але я не можу справді
Цього підтвердити,
Бо є щось, щоб платив скарби
Із світа цілого,
Не дістанеш ніде ніяк
І не купиш цього.

71.

Десять братиків танцює
По абетці: цок, цок, цок,
І хіба глухий не чує
Як з них кожний ставить крок.
А сліди, отак рядками,
Стеляться і видно їх,
І вони говорять з нами
Про що хочеш і де всіх.

72.

Я — герой великий, знаний,
Хоч зубів не маю,

І тим більшим я роблюся,
Чим більш пожираю.

Смерть мені тоді приходить --
Як нема що жерти.
Та признаюся, можу нагло
Від води умерти.

73.

Перед ким, хоч то й незнаний
(Каже це не поведінка),
Мусить зняти капелюха
Чоловік усяк і жінка?

І достойники найбільші,
І король та королева, —
Не з пошани це для нього.
Ні, — конечність це хвилева.

74.

Квочка, курята жовтенькі —
Сяють золотом вони.
Дім для них також для інших,
Це безмежности лани.

Їх ніхто не доглядає,
Так зробив це чарівник
Як подав їм попоїсти
Повний чарів медяник.

75.

Мертва німина та й годі,
Але кожний звукорух,
Галас, гук чи спів, розмову
Схопить точно, хоч без вух.

А що зловить, те й повторить,
Як людина-чарівник.
Хоч без розуму, відтворить,
Якщо в нього звук проник.

76.

Є дива на світі всякі,
 Хто ж приглянувся — і вгадає.
 От АВСТРАЛІЯ, наприклад,
 Посередині те має,
 Що й АМЕРИКА, нівроку, —
 Акуратно в місці тому...
 Та до того тільки прошу —
 Не зачислювати кому.

77.

Аж чотири має ноги,
 Має теж і довгий хвіст
 І велику силу має
 Відповідно — як на зріст.
 Ласо їсть овес і сіно
 Тільки ж бачить цей бідак
 Як спереду, так і ззаду...
 Це його, нещастя знак.

78.

Невеликий сам на зріст,
 Довгий ще й пухнастий хвіст,
 Схожий трохи на собак,
 Та хитрущий з розбишак.
 Кури він в людей краде, —
 Рідко в пастку попаде.
 Мешкає в норі, в землі,
 Має діточки малі.
 Він в житті великий зух,
 Шкіра добра на кожух.

79.

Хто був перший в Україні,
 Що прийняв Христову віру?
 Другий, віру цю пізнавши,
 Проявив старанність щиру —

Охрестив він Україну
Та за Сян, аж за Карпати,
Став на захід, схід і північ
Зерна віри засівати?

Їх, за ревність християнську,
Церква визнала святими.
Наш народ за те їх славить —
Їхнім шляхом вічно йтиме...

80.

Що це є? — не видно,
Але є усюди,
Не могли б без нього
Жити і звірі, й люди;
Та й пташки без нього
(Треба й це вам знати),
Хоч і мають крила,
Не змогли б літати.

Літаки ж тим паче
(Слід додати до цього)
Не могли б ширяти
Аж ніяк без нього.

81.

Як сполокано, умито
Землю й небо чисто,
Бачим, звернені від сонця, —
Хтось одяг намисто.

Отже, що то за намисто?
Кольори чудові:
Зелень, жовті і червоні,
Сині, фіялкові.

Для очей оте намисто —
І краса, і диво,
Але більш його нікому
Мати не можливо.

82.

Сніг ще тулиться, біліє,
 Де-не-де земля парує, —
 Тепло соняшне, проміння
 Землю - матінку цілує.

Мов грудки одна по одній,
 Від землі ось відірвались —
 І пісні от з височині
 Задзвеніли, розіллялись.

Ті дзвіночки нам голосять,
 Як веселочки красками:
 Чарівна весна простує
 Українськими степами.

83.

Ходить хтось по оболоні,
 Має чоботи червоні,
 Мов з багнетом — гострим дзьобом,
 Але друг він хліборобам.

А гніздо на клуні, хаті
 Роблять друзі ці крилаті.
 В Україну прилітають,
 На весні весну звіщають.

Їх пожива — жаби знані,
 Різні гади препогані.
 Ще угледівши здалека,
 Кличуть діти: „Це ж л.“

84.

Чий то спів — такий чудовий? —
 Ви не чули, друзі.
 В Україні він лунає
 І в садах і в лузі.

Це пташини найславніший
 Спів у цілім світі.
 Уночі вона співає
 На весні і вліті.

Сам співак той невеликий, —
 Сіра одежина.
 З ним же співом не зрівнялась
 Ще ніяк людина.

85.

Ходить по подвір'ю,
 Мама ціла в пір'ю,
 Водить діток, рада, —
 Ціла ж їх громада.
 А дітки маленькі,
 У пушку, — жовтенькі,
 „Цяп, цяп, цяп”, до мами:
 „Тихо дибай з нами”.

На гулянку - прохід
 З ними йде по дохід —
 Дзьобає, шукає,
 Діточок навчає.

86.

Що — живе! — не може з місця
 Рушити ніколи?
 Хто ж то — теж живе та жваве,
 Ходить і дошколи?

 А от що — живе й ганяє,
 Замість мови — крики,
 А для нас пожиток з нього
 Є такий великий?

Що, хоч мертве, так женеться —
 Тяжко наздїгнати?
 Над цим добре слід подумать,
 Бож цікаво знати.

87.

Є кущі — в садах, у лузі —
 Скрізь по Україні,
 Що їх ягоди червоні
 У пошані й нині.

У піснях народ їх славить:
 З туги в час розлуки
 З Україною, з кимсь любим, —
 З радості й з розпуки.

У Канаді клен шанують.
 Так і в Україні
 Кущ той завжди в пошанівку —
 З правіку й донині.

88.

Добувають із землі,
 Топлять, обробляють,
 І прикраси дорогі
 Люди з мене мають.
 Хрестики та ланцюжки,
 Дорогі перстені,
 То сережки, блищаки,
 Різнот — повні жмені.

Жовте я, як і також
 Ще й червонувате,
 Дороге та ще при тім —
 Тяжко здобувати.

89.

Мідяні мої дороги,
 Скрізь бо я на світі,
 І чиню, коли пропустять,
 У єдиній миті.
 Бачити мене не можна,
 А як бликну — сяю.
 Тож мене шануйте гідно —
 Всіх попереджаю,
 Бо діткнешь — можу вбити!
 Я — велика сила.
 Не одного, хто в дорозі
 Став мені, убила.

90.

Линви там, моторів два
 Разом з важілями —
 Землю рие це, гризе
 Гострими зубами.

У потвори раз-у-раз
 Пащі — жуйки повні,
 Та потвора — не жере:
 Викида назовні.

Рие так вона рови,
 Яму десь — під хату
 Заступила сотні рук,
 Джагана й лопату.

91.

Бурий в цих тварин кожух,
 В цілості, від ніг до вух.
 Хоч ті в горах і лісах,
 Люди їм нагонять страх.

Цілу зиму в сховку сплять
 І про весну мило снять,
 Ну й про літо і про мед
 Снять і мріють наперед.

Звуть їх „вуйками” чомусь
 (Пояснити не берусь).
 Та правдиву назву їх
 Легко відгадять для всіх.

92.

Я на чотирьох не ходжу
 Ні в кожусі, як всі коти,
 Кажуть, що я „КІТ”, не маю
 І не мав нічого проти.

В мене є лише дві ноги,
 Що користуюся ними,
 А на чотирьох ходив я,
 Як вони були малими.

Кажуть усі „КІТ” на мене.
Розберіть це, ви, малята,
А на здогад, чи правдивий,
Запитайте мами, тата.

93.

Дихає вогнем великим
І димує, клекотить.
Наче ревом вие диким,
У середині ж — кипить.
Слина точиться із пащі
І довкілля залива.
Хлюпне слина — всі пропащі,
І природа вся жива.
Кажуть, що тоді він „діє”,
Страху, шкоди наробив.
Ну, вгадати хто зуміє,
Це одне з природних див?

94.

Без карток є „КНИГА-ДИВО”,
Без письма будь-чиїх рук;
Пишеться ж сама правдиво
Хоч письмо не видне — друк.
Там малюнки кольорові
Теж поміщені у ній,
Дні прожиті, злі й чудові,
Все записано якстій:
Те, що чув і що ти бачив,
Те, що вивчив, закріпив, —
Цілий світ у ній неначе.
Ця бо книга — ДИВО-ДИВ.

95.

Він умів державні справи
Мудро й гідно вести.

За життя зазнав від люду
 І поваги й чести.
 Він в одну списати книгу
 Наказав закони, —
 Це для скривджених з'явилась
 Зброя оборони.

І собор святій Софії
 Збудував величний.
 Ще й тепер дивує око
 Він маєстатичний.
 І про нас дзвеніла в світі
 Гучномовна слава.
 А було це за Мудрого
 Князя Я.

96.

Є одна на світі мова,
 Що її всі розуміють.
 Послуговуватись нею
 Знаменито всі уміють:

Кожна нація, народи,
 Чи малі, чи то великі —
 Від дитини до дідуня, —
 І племена навіть дикі.

Азбуки вона не має,
 Та й учитися не треба.
 А її вживають — раптом,
 Тільки з'явиться потреба.

Мова це — усього світу.
 З натяків це вже пізнати:
 Це — як весело чи сумно...
 Отже легко відгадати!

97.

Вилягається в воді
 Тут і виростає,

Головою вниз до дна
Він тоді звисає.

А як виросте цілком,
То по суходолі
Пурхає, бо потребує
Крови пить доволі.

І проколить кровожер
Потихеньку шкіру
Аж пухирчик набіжить
Де він пив допіру.

Як летить, то пізнаєм —
Хто? — по голосочку,
Бо тоненький, мовби хтось
Грав на волосочку.

98.

Хоч мій хід повільний дуже,
Я не надто цим журюсь,
Бо мені цілком байдуже,
Як далеко я спинюсь.

Бо як ніч мене захопить,
Там і сплю, де опинюсь;
Звір наскочить, дощик кропить —
Я у панцирі згорнусь.

Ноги й голову ховаю
Я під панцир, якщо є
Десь тривога. Завжди ж маю
Я у нім житло своє.

Хай сміються, як і з рака:
„Лізе”, кажуть: „має час”.
Я ж — сумирна, не вояка.
Перегони — не для нас.

99.

ЗАГАДКА - КАЗКА.

Є це батько і — не батько,
Не родився, не вмирає,

І синів собі подібних
Аж дванадцять менших має.

І сини теж не родились,
І вони, як тато, вічні.
Як лічити всіх дванадцять,
То початок є у січні.

Протягом часу якогось
Батько змінює одягу.
Аж чотири рази іншу
Змінює краси мережу.

А сини, якось то дивно, —
В тій самій одязі тата,
Бо окремої не мають,
Хоч яка рідня багата.

Дивна є ще в них прикмета —
І очей це їм не коле,
Що їх одіж кожний бачить,
А самих їх — то ніколи.

100.

ПЕРЕСТАВТЕ НАЛЕЖНО БУКВИ У СЛОВАХ.

„Що це гори?“ Хтось питався
„Гори? — купи превеликі,
Купи скель, піску, каміння,
На верхах же ГІНСОМ вкриті“.

„Ну, а що це океани?“
„Це простори із водою,
Повні ЛОСИ, повні БИРИ,
Хвилі там страшні — горою“.

„Ну, а що таке пустеля?“
„Простір це лише з пісками,
Без ДОВИ, і СКЕПА палить,
І пронизаний вітрами“.

Цього в ЖИНИЦЬК не знайдете,
Слів цих навіть не шукайте,
А самі от поміркуйте —
Переставте, відгадайте.

Ця збілочка загадок вийшла друком у тридцять ліття від появи ПЕРШОГО ДРУКОВАНОГО вірша Богдана Федчука п. н. „ХТО ТИ Є?“ в дитячому журналіку „ДЗВІНОЧОК“, що виходив на рідних землях у Львові, за квітень 1932 р.*)

Він єдиний, що зберігся (на чужині) з його збірок віршів, які пропали в часі другої світової війни 1944 року.

Між ними пропали готові до друку збірки, що були виправлені Вп. Проф. Іваном Огієнком у Варшаві 1939 р., теперішнім Блаженнішим Митрополитом Іларіоном у Вінніпеґу в Канаді.

Ось він:

Подорожний стрів раз
Хлопчика малого,
Та й прикликав він його
І сказав до нього:
— „Хлопчику, скажи мені,
Що ти за людина?“
— „Українець, пане мій!“ —
Мовила дитина.
— „А хто ж тобі це сказав?“ —
Став той знов питати.
— „Сам я знаю, пане мій,
Бо навчивсь читати“. —
Хлопчик каже: „Вже читав
Я багато, пане, —
Про такі дива, що жах,
Волос дуба стане.
Перш читав я, хто ми є“...
— „Та хто ж?“ — той питає.

*) З причин від автора незалежних, ювілейна збілочка появилася із запізненням.

— „Українці! — пане мій!”
 Лесь відповідає.
 — „Українець, а чому?
 Я хотів би знати!”
 — „Як хочете, пане, знать,
 То мушу сказати:
 Я вродився українцем,
 Син я України, —
 По-українськи я говорю
 І молюсь щоднини.
 По-українськи я співаю
 Рідні гарні пісні,
 І вони, я так гадаю,
 Вам теж, мабуть, звісні.
 При забаві по-українськи
 З дітьми розмовляю,
 Українців тата, брата,
 Маму й сестру маю.
 Ось чому я українець!”
 Лесь так повідає, —
 — „Українець з крові й кости,
 Це з нас кожний знає.
 Я ще більше вам сказав би,
 Але вибачайте,
 Я тепер біжу до школи”.
 — „З Богом!” — „Прощавайте!”

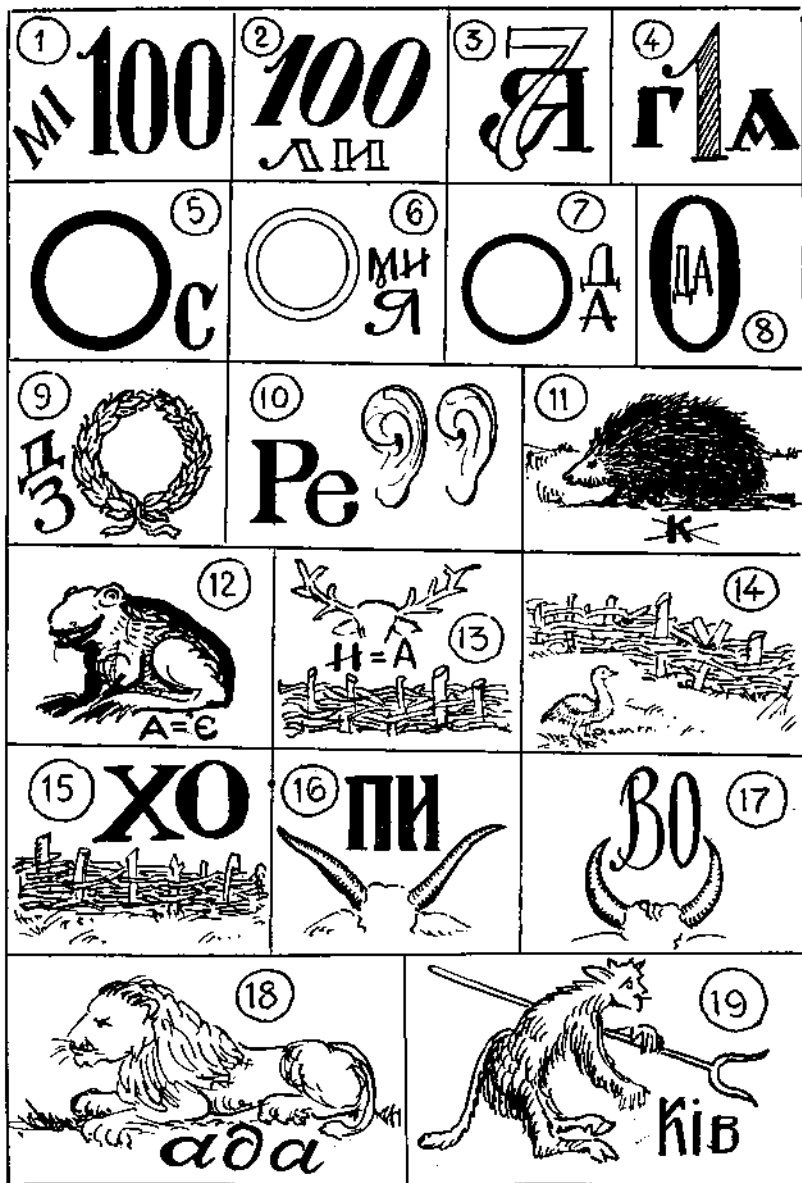
Можна в класі інсценізувати.

Дієві особи:

1. Керуючий діялогом.
2. Подорожний.
3. Учень Лесь.

або:

поділити класу на три групи і повторити три рази зі зміною роль групами. Незле було б підібрати мелодію і співати також ролями.

ВІДГАДКИ.

- Загадка ч.: 1. КИЇВ.
 ” ” 2. ДНІПРО.
 ” ” 3. ЧОРНЕ МОРЕ.
 ” ” 4. дивися малюнок число 20.
 ” ” 5. дивися малюнок число 6.
 ” ” 6. КАМ'ЯНЕЦЬ, КРЕМ'ЯНЕЦЬ.
 ” ” 7. КОСИ ПРИКРАШУЮТЬ ГОЛОВИ ДІВ-
 ЧАТАМ.
 ” 8. ПЕРСТЕНЬ.
 ” ” 9. ВІДДИХ. ПОДИХ. Дуеш, студить. Ху-
 хаеш, гріє.
 ” ” 10. БУКВА „А” Адам, ЄВА.
 ” ” 11. ЗЕМЛЯ.
 ” ” 12. ДОЩ, ЗЕМЛЯ, РІСТНЯ.
 ” ” 13. ЗЕРНО. — КОЛОСОК.
 * ” 14. З'ЇЛИ ПО ОДНОМУ ЯЄЧКОВІ. ЇХ БУЛО
 ТРОЄ. БАБКА, МАМА (дочка бабки) і
 ВНУКА (дочка мами).
 ” ” 15. дивися малюнок число 15.
 ” ” 16. дивися малюнок число 17.
 ” ” 17. КОЛО.
 ” ” 18. ЗОЗУЛЯ.
 ” ” 19. КУРКА. ПТАШКА.
 ” ” 20. СНІП.
 ” ” 21. ПАРАСОЛЬ.
 ” ” 22. ШНУРІВКИ ПРИ ЧЕРЕВІКАХ.
 ” ” 23. ДРУГ ТВІЙ, МОЖЕ ВОЗИТИ ТЕБЕ, АЛЕ
 ТИ САМ СЕБЕ НЕ МОЖЕШ ВОЗИТИ
 В ТАЦІ.
 ” ” 24. ВІДДИХ.
 ” ” 25. дивися малюнок число 18.
 ” ” 26. дивися малюнок число 19.
 ” ” 27. ОЗЕРО.
 ” ” 28. БЕРЕГИ РІКИ.
 ” ” 29. ДО ФОТОГРАФА, коли робить знімку.

- Загадка ч.: 30. БЕЗ КЛОПОТУ.
- ” ” 31. ГОЛОС У СПІВІ.
- ” ” 32. БАРАБАН, Бубон.
- ” ” 33. КРИК (галас, гармидер).
- ” ” 34. НІЧНИЙ СТОРОЖ. (Працює вночі, удень спить).
- ” ” 35. У СЛОВАРІ. (Абетковий порядок, так і є, перше „В” — вівторок, пізніше „П” — понеділок.
- ” ” 36. МАШИНКА ДО ШИТТЯ.
- ” ” 37. ЧИСЛО „6”.
- ” ” 38. ДВОКОЛЕСНИК (ровер) і ЇЗДЕЦЬ.
- ” ” 39. ВІДДИХ. Не тикаєш, але можна здержати якийсь часок.
- ” ” 40. НА ПИТАННЯ: ЧИ ТИ СПИШ?
- ” ” 41. ТВОЯ ФОТОГРАФІЯ. Зображує тебе таким, яким ти був у дитинстві. ТВОЯ ПОДОБА.
- ” ” 42. МИ ЩОДНЯ БАЧИМО ПОДІБНИХ І РІВНИХ СОБІ. КОРОЛІ РІВНІ СОБІ СТРИЧАЮТЬСЯ РІДКО. АЛЕ БОГ НІКОЛИ НЕ БАЧИТЬ РІВНОГО СОБІ, БО ВІН ТІЛЬКИ ОДИН.
- ” ” 43. ЗОРІ І МІСЯЦЬ.
- ” ” 44. СУЗІР'Я ВОЗА НА НЕБІ.
- ” ” 45. дивися малюнок число 3.
- ” ” 46. дивися малюнок число 5.
- ” ” 47. дивися малюнок число 7.
- ” ” 48. НЕЗАБУДЬКИ.
- ” ” 49. ЯЛИНКА. СВЯТА РІЗДВЯНІ.
- ” ” 50. дивися малюнок число 8.
- ” ” 51. дивися малюнок число 9.
- ” ” 52. дивися малюнок число 14.
- ” ” 53. ЗЕМСЬКА КУЛЯ. ПЛАНЕТА.
- ” ” 54. КУКУРУДЗЯНІ КОКОШКИ.
- ” ” 55. МОРОЗИВО.

- Загадка ч.: 56. СІДАЮЧИ ДО ЇЖИ, МАЮЧИ АПЕТИТ,
ЇСТЬ ЗІ СМАКОМ. НАЇСТЬСЯ — ЦЬО-
ГО НЕ ВІДЧУВАЄ.
- ” ” 57. дивися малюнок число 16.
- ” ” 58. КАРУК. КЛЕЙ.
- ” ” 59. ПОПЕЛЬНИЧКА.
- ” ” 60. ШТАНИ. В поясі — одина. ДВІ штанки
— множина.
- ” ” 61. ДВІ РУКИ і ДВІ НОГИ.
- ” ” 62. ЛІЖКО.
- ” ” 63. ВОЛОССЯ. Ніхто не знає скільки то во-
лосків має на голові.
- ” ” 64. ЛЮДИНА ПРИХОДИТЬ НА СВІТ БЕЗ
НІЧОГО І З НІЧИМ ВІДХОДИТЬ.
- ” ” 65. БУКВАР. БУКВА „Р”.
- ” ” 66. НАЙБІЛЬША СПРАВЕДЛИВІСТЬ, ЩО
КОЖНИЙ МУСИТЬ УМЕРТИ.
- ” ” 67. БУКВУ „Я” в даному слові, реченні.
- ” ” 68. ЛЕГКОПАД (ПАРАШУТ).
- ” ” 69. ВОДА. З ВОДИ ЛІД. ЛІД ПЛАВАЄ ПО
ВОДІ.
- ” ” 70. РІДНОЇ МАМИ НЕ КУПИТИ.
- ” ” 71. ПІАЛЬЦІ. Машинка до писання.
- ” ” 72. ВОГОНЬ.
- ” ” 73. ПЕРЕД СТРИЖІЄМ. КОЛИ ПРИХО-
ДЯТЬ СТРИГТИ ВОЛОССЯ, МУСИТЬ
КОЖНИЙ ЗНЯТИ КАПЕЛЮХА.
- ” ” 74. СУЗІР'Я, ЩО НАЗИВАЄТЬСЯ „КВОЧ-
КА З КУР'ЯТАМИ” чи просто „КВОЧКА”.
- ” ” 75. дивися малюнок число 21.
- ” ” 76. БУКВА „Р” австРалія, амеРика.
- ” ” 77. СЛІПИЙ КІНЬ.
- ” ” 78. ЛИС.
- ” ” 79. дивися малюнки ч.: 1 і 2.
- ” ” 80. ПОВІТРЯ.
- ” ” 81. НЕБОСХИЛ. НАМИСТО - ВЕСЕЛКУ.
- ” ” 82. ЖАЙВОРОНКИ.

- Загадка ч.: 83. дивися малюнок число 11.
 " " 84. СОЛОВЕЙ.
 " " 85. КВОЧКА З КУРЯТАМИ. Малюнок ч. 10.
 " " 86. ДЕРЕВО, ХЛОПЧИК, ТВАРИНИ, АВТО.
 " " 87. КАЛИНА.
 " " 88. ЗОЛОТО.
 " " 89. ЕЛЕКТРИКА.
 " " 90. МАШИНА - ЗЕМЛЕКОПАЧ.
 " " 91. дивися малюнок число 13.
 " " 92. ПРИЗВИЩЕ ЛЮДИНИ „КІТ”.
 " " 93. дивися малюнок число 22.
 " " 94. ГОЛОВА, ЛЮДСЬКА ПАМ'ЯТЬ, РОЗУМ,
 МОЗОК.
 " " 95. дивися малюнок число 4.
 " " 96. ЦЕ СМІХ І ПЛАЧ. Коли хтось плаче,
 всі розуміють, що йому якесь горе. Коли
 сміється, також усі розуміють, що йому
 весело. Усі сміються і плачуть і кожний
 це розуміє без пояснень. ЦЕ ЄДИНА СВІ-
 ТОВА МОВА, що її світ цілий розуміє без
 перекладачів.
 " " 97. КОМАР.
 " " 98. дивися малюнок число 12.
 " " 99. РІК. МІСЯЦІ. Міри часу (поняття).
 " " 100. „ГІНСОМ - СНІГОМ”. „ЛОСИ - СОЛИ”.
 „БИРИ - РИБИ”. „ДОВИ - ВОДИ”. „СКЕ-
 ПА - СПЕКА”. „ЖИНЦІК - КНИЖЦІ”.

ВІДГАДКИ РЕБУСІВ.

- Ребус число 1. МІСТО.
 " " 2. СТОЛИ.
 " " 3. СІМ'Я.
 " " 4. ГОДИНА.
 " " 5. КОЛОС.
 " " 6. КОЛОМИЯ.

- Ребус число 7. КОЛОДА.
" " 8. ВОДА, В О (е) ДА.
" " 9. ДЗ ВІНОК. ДЗВІНОК.
" " 10. РЕВУХА. РЕ ВУХА.
" " 11. ЇЖА.
" " 12. ЖАБ'Є. (Гуцульське село).
" " 13. РОГАТИН (місто).
" " 14. ГУСЯТИН (місто).
" " 15. ХОТИН (місто).
" " 16. ПИРОГИ. ПИ РОГИ.
" " 17. ВОРОГИ. ВО РОГИ.
" " 18. ЛЕВАДА. ЛЕВ АДА.
" " 19. ЧОРТКІВ (місто). ЧОРТ КІВ.

**ЩО ПИШУТЬ ПРО ПЕРШУ КНИЖЕЧКУ ЗАГАДОК
БОГДАНА ФЕДЧУКА**

п. н. „ХТО ВІДГАДАЄ”

видану 1961 р.

Подаємо уривки листів без змін, в такому порядку, в якому вони надходили:

Торонто, 3. 11. 1961. Канада.

...Сердечно Вам дякуємо за останню книжечку і бажаємо Вам якнайкращих успіхів у Вашій корисній праці для наших малят...

...Фактом є, що не шкодуєте свого часу як також маєте гарні й добрі заміри...

Оксана і Василь Вериги.

Рочестер, 12. 11. 1961. Америка.

...Дуже дякуємо за останню книжечку загадок. Це якраз доступне для нашої доні і вона насправді мала задоволення їх читати і відгадувати. Вона вже в другій класі української вечірньої школи.

...Прошу переслати ще три комплети Ваших загадок...

С. О. Павлишин.

Міннеаполіс, 3. 12. 1961. Америка.

...Тому, що Ваші „Загадки” є великим допоміжним посібником у навчанні української мови в школі українознавства, прошу прислати мені ще чотири комплети Ваших загадок...

...мимо Вашої важкої праці — однак працюєте для добра нашого народу, збагачуючи нашу роботу дитячу літературу своїми книжечками-творами, за що Вам наша промада щиро дякуватиме. Щастя Вам, Боже, у Вашій корисній праці...

Т. Прегорчак.

Лимбург, Альберта, Канада.
13. 12. 1961.

...по прочитанню книжки п. н. „ХТО ВІДГАДАЄ”, вірю, що

не тільки ми Вам вдячні, але наші внуки будуть Вас згадувати та дякувати Вам, п. Федчук.

Дай, Боже, щоби Ви сто років нам жили і ще не одну книжку пустили межі наш доріст...

М. Судник.

Мікадо Саак., 15. 12. 1961. Канада.

...складаю подяку за другу частину загадок п. н. „100 ЗАГАДОК ДЛЯ НАШИХ ДІТЮК"... Мої козаки відгадали тим разом більше загадок ніж з попередньої... Це чистий подих вітру українського степу в нашу задушливо-каміксову атмосферу. Щастя, Боже, в борбі за чистість душі української дитини...

Евгенія Геречка.

Торонто, 10. 12. 1961. Канада.

Шановний пане Федчук!

...Ми з братіком дуже дякуємо Вам за дві книжки загадок, вони є дуже цікаві. Я деякі швидше відгадую ніж мій братік, бо він є менший за мене.

Я ще маю Ваш вірш „О, Карпатська Україно!“, який Ви написали на свято Карпатської України, а я деклямувала його як мала п'ять рочків...

Ірена Баєр з братіком.

Торонто, 27. 12. 1961. Канада.

...Дуже щиро дякуємо за Вашу книжечку. Не так дякуємо ми, як дякує наша доня Аня. Це для неї була не тільки велика радість, але разом і нові ідеї. Загадки читала, відгадувала, а опісля взялася сама писати загадки. Деякі загадки дуже гарно уложила, так, що ми самі мусіли думати, щоб вірно відповісти.

Тепер у нас цілий комплект Ваших загадок. Це буде не тільки для Ані, але і для Данусі. Дануся ходить і просить у Ані: „Аня, поцітай оце плаз со там написано”...

Це для дітей таки дуже корисна література, бо вчить дітей думати, дає розвагу і багато знань про наше рідне. Наче „Світан Зілля” будить любов до свого рідного... Це маємо досвід на власній дитині...

Дануся, Аня, Ляля і Петро Мазурі.

Чикаго, 12. 1. 1962 р. Америка.

Щиро дякуємо за першу книжечку загадок п. н. „ХТО ВІДГАДАЄ“, яка, як і ті попередні, дуже гарно і цікаво зредатована. Вона є гарним різдвяним дарунком для малят, а заразом цінним дорібком дитячої української літератури...

..бажаємо Вам надхнення і якнайкращих успіхів у Вашій творчій і так корисній праці для українських дітей...

РОДИНА РАДИШІВ.

Фергус Фалле, Мічн. Америка.
17. 1. 1962.

..Моя 7-річна доня дуже цікавиться Вашими загадками і залюбки їх читає. Дуже тішиться, коли вдасться її правильно відгадати загадку. Також пише їх під диктат. Це облегчує мою нефахову учительську роботу з нею. Наша родина одинока групка українська в цьому місті. Багато мешканців довідалися про Україну перший раз від нас, через реферати і дописи в місцевій пресі...

Бажаю успіхів у Вашій корисній праці.

Др. Юліан Павлишин.

ЕШ-АЛЬЦЕУТЕ, 16. 1. 1962. ЛЮКСЕМБУРГ.

..Вашими книжками: „ХТО ВІДГАДАЄ“, „СТО ЗАГАДОК ДЛЯ НАШИХ ДІТОК“ і „ЗАГАДКИ“ я справді захоплений. Є це дорогоцінний вклад в українську дитячу літературу. Та чи й тільки в дитячу? Я перечитую всі ті загадки з великим зацікавленням і переконаний, що і кожна доросла людина зробить те саме. Це не тільки розвага, як ми звикли вважати загадки; в них є багато потрібного людині знання... Бажаю дальшого успіху...

О. Чуб.

Торонто, 25. 1. 1962. Канада.

..я Вам дуже вдячний за книжку „ХТО ВІДГАДАЄ“, з якої я дуже задоволений...

..бажаю Вам дальших успіхів у Вашій праці...

Іван Карпо.

Торонто, 19. 2. 1962. Канада.

..Книжечки дуже сподобалися дітям, з чого мали і ми немало радості... Бажаю дальших успіхів у так необхідній праці для нашої дівчорки.

Василь Бирик.

Нью-Йорк, 6. 3. 1962. Америка.

Щиро вдячна за нову книжечку загадок: „ХТО ВІДГАДАЄ?“ ..вона, справді дуже заслуговує на увагу, тимбільше, що такого потрібного жанру дитячої літератури у нас, власне крім Ваших книжечок — таки немає...

З бажанням якнайкращих успіхів у Вашій дальшій виконницькій праці та привітом —

Леся Храплива.

Касілла де Корре, Парагвай.
16. 5. 1962.

..Дякую щиро за пакунок Ваших гарних, надзвичайно цікавих книжечок, які щойно недавно отримав... Розповсюдив їх тут поміж свідоміших наших земляків...

Зі свого боку висловлюючись про цінний і захоплюючий зміст Ваших книжок, поділяю Ваш оригінальний помисл, який буде великим скарбом в нашій дитячій літературі...

Іван Литвинювич.

Мікадо, дня 17. 12. 1962. Канада.

..Прошу прийняти сердечну подяку за надіслану книжечку загадок: „ХТО ВІДГАДАЄ?“ (Перша книжечка загадок).

Маю надію, що і на-дальше не забудете за нас — та своїми цінними виданнями причинитесь до різьблення душі української дитини...

Евгенія Геречка з родиною.

The Royal University of Malta, Valletta.
15th January, 1963

..I thank you for three beautifully produced books for children, containing Riddles in verse form, a subject in which I am greatly interested, and on which my friend G. Pullicino is an expert...

...It is very laudable on your part to provide such text books in your native language for this helps to keep close knit together the ethnic traditions of your brave people away from home.

Yours sincerely,
Professor J. Aquilina.

Ту Гиллс, 27. 1. 1963. Канада.

...за Вашу цінну книжечку, яка мені вже багато разів стала в пригоді підчас ведення навчання в Рідній Школі. Це навчання веду вже 14-тий рік. Ваші загадки дуже люблять наші діти...

о. Б. Ганушевський.

Міннеаполіс, 31. 1. 1963. Америка.

...не прогнівайтесь прошу... та чи не забули Ви була вислати мені новіші книжечки 4 і 5-ту Ваших Загадок?

Т. Грегорчак.

Lengua Village
Lengua P. O.
TRINIDAD, WEST INDIA.
29 August 1963.

Dear Mr. Fedchuk!

I am extremely grateful to you for offering me such wonderful collection of books of your works.

From the appropriate illustration I am sure that the children who are able to read them will find a great deal of pleasure.

It is the first set of Ukrainian books that I have seen and I presume it is the first few copies that will reach my Island.

I do hope that some day these will be translated both in Hindi and English to hold wider range of interest of our people. I am sure that with your range of interest in children your books will capture hearts of many.

Our island is quite small, approximately 500 square miles with a population of less than half a million.

Our island is young and is in the early stage of development. It has recently gained independence, and I am sure as it gains in prosperity its interest in other languages will also grasp its people.

Trinidad has a great deal of natural resources. It produces great quantity of oil and it has one of the best asphalt lakes in the world.

There are many races of people which live in the island but the bulk of the population composed of African stock and about thirty percent of East Indian race. The remain 15% are of different nationalities.

The official language is English but Hindi is spoken to a large extend by the East Indian population.

Yours sincerely,
Lalman S. Singh student
in philosophy.

Всім, що відгукнулися листовно і подали свої особисті завваження відносно моїх загадок, щиросердечно дякую.

Автор.

